

Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Dünü Bugünü ve Geleceği

Past Present And Future Of Accounting Education In Turkey

Nalan AKDOĞAN *
Deniz UMUT DOĞAN **

ÖZ

Bu çalışmada muhasebe eğitimi geçmişte nasıldı, yaşanan gelişmeler karşısında nasıl değişti bunlar belirlenmeye ve geleceğin muhasebe eğitimi nasıl olmalı bu soruya cevap aranmaya çalışılmıştır.

Dünyada tüm kuruluşlar ve bireylerin içinde yer aldıkları finansal sistem içerisinde iletişim muhasebe sürecinin çıktıkları olarak nitelendirebileceğimiz finansal ve finansal olmayan raporlar aracılığı ile sağlanır. Muhasebe eğitiminden beklenti de;

- *Bu raporların hazırlanması (Finansal Raporlama)*
- *Doğru kararlar alınmasının desteklemesi amacıyla bu raporların analiz edilmesi (Finansal Analiz),*
- *Bu raporlara duyulan güven seviyesinin artırılması amacıyla raporların denetlenmesi, (Denetim)*
- *İşletmelerde üretilen ürün ve hizmetlerin maliyetlerinin belirlenmesi (Maliyet Muhasebesi),*
- *İşletmelerin finansal açıdan doğru kararlar alabilmeleri için maliyet bilgilerinin yönetimin finansal kararlarında kullanılabilmesi (Yönetim Muhasebesi),*
- *İşletmelerin finansal ve finansal olmayan hedeflerine ulaşabilmesi amacıyla risklerin belirlenmesi ve tehditlere karşı önlemler alınması (İç Kontrol),*
- *İşletmeye duyulan güven seviyesinin korunması ve geliştirilmesi, işletmelerin gelişmelere uyum kapasitelerinin artırılması (İç Denetim)*

yukarıda belirtilen gereksinimleri karşılayabilmesidir.

Günümüzü teknoloji çağı olarak nitelendirmemiz nedeniyle teknolojik gelişmelerin bu süreçlere entegre edilebilmesi, karar destek sistemlerinden faydalanılması muhasebe eğitiminin yaşanan teknolojik gelişmelere paralel ilerlemesi açısından ve eğitimde sürekliliğin sağlanmasında büyük önem taşımaktadır.

ANAHTAR KELİMELER

Muhasebe Eğitimi, Muhasebe ve Teknoloji, Muhasebe Eğitiminin Geleceği

* Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, nalanakdogan@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8168-6152

** Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, duerhan@baskent.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5909-0045

ABSTRACT

In this study, it has been tried to determine how the accounting education was in the past, how they have changed in the face of the developments, and to seek an answer to this question, how should the accounting education of the future be.

In the financial system in which all organizations and individuals are involved in the world, communication is provided through financial and non-financial reports, which we can describe as the outputs of the accounting process. Expectation from accounting education;

- *Preparation of these reports (Financial Reporting)*
- *Analyzing these reports in order to support making the right decisions (Financial Analysis),*
- *Auditing the reports in order to increase the level of confidence to these reports, (Audit)*
- *Determining the costs of the products and services produced in the enterprises (Cost Accounting),*
- *To be able to use the cost information in the financial decisions of the management so that the enterprises can make the right financial decisions (Management Accounting),*
- *Identifying risks and taking measures against threats in order for businesses to achieve their financial and non-financial goals (Internal Control),*
- *Maintaining and improving the level of trust to the business, increasing the capacity of businesses to adapt to developments (Internal Audit)*

to meet the above-mentioned requirements.

Since we describe today as the age of technology, integrating technological developments into these processes and making use of decision support systems are of great importance in terms of the parallel progress of accounting education with technological developments and ensuring continuity in education.

KEYWORDS

Accounting Education, Accounting and Technology, Future of Accounting Education

	<i>Makale Geliş Tarihi / Submission Date</i> 04.07.2022	<i>Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance</i> 08.08.2022
Atıf	Akdogan, N. ve Umut Doğan, D. (2022). Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Dünü Bugünü ve Geleceği. <i>Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi</i> , 25 (25. Yıl Özel Sayısı), 390-414.	

GİRİŞ

Muhasebe eğitiminde temel amaç, işletmede meydana gelen finansal ve finansal olmayan bilgilerin nasıl izlenip raporlanacağını ve finansal bilgi kullanıcılarına muhasebenin ürettiği bu bilgileri karar süreçlerinde nasıl kullanılacağını öğretmesidir. “*Muhasebe işletmenin dilidir*” söylemine uygun olarak bu dilin öğretilmesi önem taşımaktadır. Muhasebe eğitiminin bir diğer önemli amacı da muhasebe mesleğini yapacak muhasebe meslek mensubunun etkinliğinin artırılması ve gelişen çevresel, ekonomik, sosyal koşullara ve hukuki mevzuata yanıt verecek mesleki yeterliliğe sahip kişiler yetiştirmektir.

Muhasebe eğitiminin içeriğinde; değişen ekonomik, sosyal ve hukuki çevreye göre farklılıklar olabilmektedir. Muhasebe teorisi ve bilimi bu çevredeki gereksinime ve mevzuata göre gelişmektedir. Dün verilen muhasebe eğitimi ile bugün verilen muhasebe eğitimi ve geleceğin muhasebe eğitiminin farklılaşması kaçınılmazdır. Ekonomik, sosyal ve hukuki çevrenin gereksinim duyduğu bilgilerin artmasına göre muhasebenin üreteceği finansal ve finansal olmayan bilgilerin niteliği ve kapsamı da değişmektedir. Bu değişim muhasebe eğitimin programlarını da etkilemektedir.

Bu çalışmada öncelikle yayımlanan muhasebe kitapları kapsamında muhasebe eğitiminde verilen muhasebe konuları ve bazı derslerin içeriklerinin gelişimi incelenecektir. Daha sonra ülkemizdeki çeşitli devlet ve vakıf üniversitelerinin İşletme ve Muhasebe ve Finans Yönetimi Programlarındaki ve yurtdışından çeşitli üniversitelerin seçmeli ve zorunlu muhasebe dersleri incelenerek mevcut durum tespit edilmeye çalışılacaktır. Son olarak da eğitimin geleceği kapsamında muhasebe eğitiminin geleceği tartışılacaktır. Bir yerde muhasebe eğitiminde geçmişte neydik, şimdi ne olduk, gelecekte ne olacağız sorularına yanıt aranmaya çalışılacaktır.

1. LİTERATÜR TARAMASI

Ülkemizde Muhasebe Eğitiminde Müfredata Yönelik Yapılan Çalışmalar	
1. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumları	
1.TMES (1979)	Sempozyumun ana teması “Türkiye’de Muhasebe Eğitimi Nasıl Yapılıyor” olmuştur. O tarihte bildiri sunan hocalarımız, Muhasebe Eğitiminin o günkü durumunu belirlemeye yönelik, kendi üniversitelerindeki muhasebe eğitimine yönelik, Amerika, Almanya, Fransa, İngiltere’de muhasebe eğitimi ile ilgili bilgiler verilmiş ve muhasebe eğitiminin nasıl olması gerektiği tartışılmıştır. Panelde, “Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Gelişmiş Ülkelerdeki Muhasebe Eğitimi İle Karşılaştırılması” ve “Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Etkinleştirilmesi İçin Alınması Gereken Önlemler” konuları hocalarımız tarafından tartışılmıştır.
2.TMES (1980)	Sempozyumun ana teması “Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Sorunları”dır. Sempozyumda Prof. Dr. İ. Özer Ertuna “Türkiye’de İşletmelerin Ve Kamu Kuruluşlarının Muhasebe Eğitimi Gereksinimlerinin Karşılanma Yolları” Prof. Dr. Ali Aktuğlu Dr. Ali Hikmet Tözün” Türkiye’de Vergi Muhasebesi Eğitimi Sorunları” Doç. Dr. Ömer Lalik “Uluslararası Muhasebe Standartları Karşısında Türkiye’deki Muhasebe Eğitiminin Değerlendirilmesi” Prof. Dr. Latif Çakıcı Prof. Dr. Erkut Gökten “Yüksek Lisans Ve Doktora Öğretimi Kapsamında Muhasebe Eğitimi Programlarının Değerlendirilmesi” Dr. Oya Yıldırım “Muhasebe Eğitiminde Pedagoji Sorunu” konularını tartışmaya açmışlardır. “Türkiye’de Muhasebe Eğitimine Olan Gereksinimin Temel Özellikleri Ve Gelişme Eğilimi” sempozyumun panel konusu olmuştur
3.TMES (1981)	Sempozyumun ana teması “Muhasebe Eğitim Programlarının Geliştirilmesi” olmuştur. Prof. Dr. Remzi Örtün “Türkiye’deki Muhasebe Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi”, Doç. Dr. Çiğdem Solaş “Muhasebe Eğitim Programlarını Etkileyen Faktörler” Prof. Dr. Cengiz Pınar, Dr. Nilüfer Usmen Muhasebe Eğitim Programlarında Kurumlararası Eşgüdüm Sağlanması”, Prof. Fikret Öcal “Muhasebe Eğitim Programları İle Uygulama Arasında Eşgüdüm Sağlanması” Dr. Tuna Taner “Muhasebe Eğitimine Olan Talebin Yapısı Gelişme Eğilimi Ve Talep Program İlişkisi” Doç. Dr. Fevzi Sürmeli, Doç. Dr. Yılmaz Benligiray “Genel Muhasebe Eğitim Programı Modeli” Prof. Dr. Alparslan Peker “Yönetim Muhasebesi Eğitim Programı Modeli” konulu bildiriler sunmuşlardır. Doç. Dr. Ömer Lalik, Doç. Dr. Selçuk Uslu, Doç. Dr. Kamil Büyükmirza “Etkili Muhasebe Eğitimi İçin Bir Öneri: Muhasebe Fakültesi” başlıklı sunumlarıyla Muhasebe Fakültelerinin muhasebe eğitimindeki önemini tartışmaya açmışlardır. Sonraki yıllarda da Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumları muhasebe ile ilgili güncel konuların tartışıldığı, muhasebe eğitiminin temel alındığı konularla 1979 yılından günümüze devam etmektedir.

2. Son on yılda ülkemizde muhasebe eğitimi müfredatına ilişkin çalışmalar	
Terzi vd. (2013)	Çalışmada, Bologna düzenlemesi dikkate alınarak işletme bölümlerinde oluşturulan derslerin ve bu kapsamda söz konusu düzenlemenin muhasebe eğitimi ve kalitesi üzerine etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda, muhasebe eğitimi konusunda devlet ve vakıf üniversiteleri karşılaştırıldığında, devlet üniversitelerinde muhasebe derslerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir.
Gökçen vd. (2015)	Çalışmanın amacı, ülkemizdeki devlet üniversitelerinde bulunan lisans düzeyinde verilen eğitimlerde muhasebe standartlarıyla ilgili derslerin durumunu ve söz konusu dersler içeriklerinin muhasebe standartları kapsamında incelenmesidir. Ders müfredatları incelendiğinde, muhasebe standartlarıyla ilgili 46 tane seçmeli ve 8 zorunlu ders olduğu belirlenmiştir.
Karaca vd. (2016)	Çalışmanın amacı, ülkemizdeki devlet üniversitelerinde bulunan lisans düzeyinde verilen eğitimlerde muhasebe standartlarıyla ilgili derslerin bulunup bulunmadığı, zorunlu veya seçmeli olup olmadıkları ve söz konusu derslerin içerik olarak nasıl oluşturulduklarını araştırmaktır.
Can ve Demirci (2016)	Çalışmada, Sakarya Üniversitesi bünyesinde eğitim ve öğretim faaliyetine devam eden belirli fakültelerde ve lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları’na uygun olup olmadığı araştırılmıştır.
Kara vd. (2016)	Çalışmada, muhasebe eğitiminin verildiği işletme bölümünde okuyan öğrencilerin muhasebe ve finansal raporlama standartları konusunda bilgi ve farkındalıkları incelenmiştir.
Öztürk ve Erdoğan (2017)	Çalışmada, Antalya, Isparta ve Burdur illerinde yer alan üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin içeriğinin ve müfredatının analiz edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında belirtilen illerdeki üniversitelerin muhasebe dersleri ele alınarak, derslerin müfredatları, içerikleri, çeşitliliği ve AKTS’leri üzerinde araştırma yapılmıştır.
Tosunoğlu ve Cengiz 2020	Çalışmada, devlet ve vakıf üniversitelerinde yürütülen muhasebe derslerinin içerik analizi yapılmıştır. Devlet ve vakıf üniversitelerinde verilen muhasebe derslerinin nicelik olarak fazla olduğu, bu durumun nedeni ise aynı içeriğe sahip muhasebe derslerinin farklı isimlerle verilmesinden kaynaklandığı belirlenmiştir.

2. MUHASEBE EĞİTİMİNİN DÜNÜ

Türkiye’de muhasebe kuramı ve uygulamalarındaki gelişim; günün ihtiyaçlarına, hukuki mevzuattaki, ekonomik sosyal çevredeki ve teknolojideki değişime uygun olarak gelişmiştir. Muhasebe eğitimi de bu değişimlere uygun olarak farklılaşmıştır. Muhasebenin dünü değerlendirirken; 1850-1925, 1926-1940, 1941-1960, 1960-1968, 1968-1992 ve 1992-2002 dönemlerindeki kanunlarda, ekonomik hayatta, şirketleşme hareketlerinde sosyal çerçevede meydana gelen değişimlerin ortaya çıkardığı ihtiyaçlara göre değerlendirmek gerekir. Özellikle; 1968 yılında KİT muhasebe hesap planı ve raporlama sistemine geçişe kadar olan süreyi ve 1992 yılında yürürlüğe giren Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’nden sonraki süreyi diğer bir ifade ile Tekdüzen Muhasebe Sistemi uygulamasından muhasebe standartları uygulamalarının başladığı 2002’li yıllara kadar olan süreyi ayrı ayrı değerlendirmek uygun olacaktır.

1850-1925 döneminde, 1850 tarihinde yayımlanan “Kanunname-i Ticaret” Kanunu ile muhasebe uygulamalarının belirli bir disiplin altına alınmasını sağlanmıştır. Söz konusu kanun 1807 yılında Fransa’da yayımlanan Fransız Ticaret kanununun çevirisidir. Bu kanun tacirlerin tutmak zorunda oldukları defterlere ilişkin hükümler getirmiştir. Bu dönemde Fransız yazarlarının eserleri Türkçeye çevrilmiştir. 1869 yılında yayımlanan “Usul-i Defter”, 1882 yılında yayımlanan “Fenni Usul-i defter”, 1884 yılında yayımlanan “Usulî Defteri Cedit” bu nitelikteki eserlerdir. (Hiçşamaz; Mazhar; Muhasebenin Teorisi ve Teknik Yapısı; AİTİA yayını, s. 61.)

Bu dönemde muhasebe derslerinin rüştiye ve bazı idadiye seviyesindeki okulların ders programlarında yer aldığı görülmektedir. 1883 yılında İstanbul Ticaret Mektebi Âlisi kurulmuş ve muhasebe dersleri yurt dışında yetişmiş kişiler tarafından verilmiştir. Bu dönem Fransız ekolünün etkisi altında kalmıştır. Muhasebe eğitimi de uzun süre ticaret muhasebesi ve genel muhasebe düzeyinde kalmıştır.

1926-1940 dönemi Alman ekolünün etkili olduğu dönemdir. Alman Ticaret Kanununun çevirisi olarak 1926 yılında yayımlanan Türk Ticaret Kanunu, şirket hesaplarının tutuluşu, hesap dönemleriyle sınırlı olarak envanter çalışmaları, bilanço ve kâr zarar tabloları ile ilgili düzenlemeler getirmiştir. Bu düzenlemeler muhasebe uygulamalarını etkilemiştir. 1933 yılından itibaren devletin ekonomik hayatta yer almasını sağlamak üzere kurulmaya başlanan İktisadi Devlet Teşekküllerinden “Türkiye Sanayi ve Maden Bankası”, “Sümerbank” ve bunların bağlı kuruluşlarının muhasebe organizasyonları ile ilgili çalışmalar muhasebenin gelişiminde önem taşımaktadır. Sümerbank işletmelerinde kullanılmak üzere Almanlar tarafından geliştirilen maliyet muhasebesi uygulamaları, giderlerin, çeşitlerine, gider yerlerine ve mamullere göre dağıtımının

yapılması gider dağıtım tablolarının düzenlemeye girmesi maliyet muhasebesinin de temellerini oluşturmuştur. Bu çalışmalar kamu ve özel sektörde maliyet muhasebesi uygulamalarını gündeme getirmiştir. Aynı dönemde faaliyette bulunan banka ve sigorta işletmelerinin denetimi önem arz etmeye başladığından bu kurumların bilanço ve kâr-zarar tablolarının formatları düzenlenmiş ve uygulamaya konulmuştur.(Hiçşaşmaz; Muhasebenin Teorisi ve Teknik Yapısı, s.61)

1941-1960 döneminde, Kamu iktisadi Devlet Teşekküllerinin faaliyetlerinin düzenlenmesi için yayınlanan ve 1938 yılında yürürlüğe giren 3460 sayılı Kanun'un düzenlemeleri muhasebe uygulamalarının gelişmesine de katkı verdiği söylenebilir. Bu kapsamda, işletme bütçeleri uygulamaları başlamış ayrıca Başbakanlık Umumi Murakabe Heyeti'nin kurulmasıyla KİDT'nin denetlenmesi faaliyetleri başlamıştır. 1950 yılında yürürlüğe giren Gelir Vergisi Reformuna ilişkin mevzuat, 5422 sayılı Vergi Usul Kanunundaki vergi tekniği ve muhasebe uygulamalarıyla ilgi mevzuat ayrıca 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun bu mevzuatlardan etkilenişi muhasebe kuramını ve uygulamalarını etkilemiştir (Hiçşaşmaz; Muhasebenin Teorisi ve Teknik Yapısı, s.61). Özellikle vergi mevzuatındaki uygulamalar işletme sahiplerine birçok mükellefiyetler getirdiğinden bunların yerine getirilmesi de muhasebe uygulamalarını etkilemiş ve değiştirmiştir. Yıllar itibarıyla vergi kanunlardaki değişikliklerden muhasebe uygulamaları da etkilenmiştir. Vergi mevzuatındaki değişiklikler banka ve sigorta şirketlerindeki uygulamaları da etkilemiş ve bu sektörlerin bilanço ve kâr zarar tablolarını ayrıca kredi verirken tüzel kişi müşterilerden talep edecekleri finansal tabloların biçimsel yapılarını da etkilemiştir.

1960-1968 döneminde, planlı kalkınma dönemi başlamış gerek kamu gerekse özel sektör işletmeleri kalkınma planlarına uygun yatırım harcamaları yapanlar yeni muhasebe tekniklerini de kullanmaya başlamışlardır. Ayrıca yabancı sermayeyi teşvik kanunu ile Türkiye'ye gelen yabancı sermaye şirketleri uygulamaları Türkiye'deki muhasebe uygulamalarını etkilemiştir. İktisadi Devlet Teşekküllerinde uygulanan muhasebe usul ve esaslarının yeknesaklaştırılması için 440 sayılı kanun kapsamında yapılan çalışmalar yayımlanan raporlar muhasebe uygulamalarını etkilerken muhasebe eğitimini de yönlendirmiştir.

Ülkemizde tekdüzen muhasebe sistemi ile ilgili çalışmalar 1960 yılında çıkan 154 sayılı "Hazinenin ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin Bir Kısım Borçlarının Tahkimi" hakkındaki kanunun 17. maddesine göre Başbakanlık bünyesinde başlamıştır. Tekdüzen muhasebe sistemi çalışması "İktisadi Devlet Teşekkülleri Yeniden Düzenleme Komisyonu" tarafından 1968 yılında yayımlanmıştır. Kamu İktisadi Teşebbüslerinde 1972 yılında genel muhasebe esasları, 1977 yılında ise maliyet muhasebesi esasları uygulamaya konulmuştur.

Komisyon, 1968-1970 yılları arasında;

- Muhasebe Usullerinin Islahı ve Yeknesaklaştırılması, Giriş,
- Muhasebenin Temel Kavramları,
- Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri,
- Rapor Sistemi,
- Tekdüzen Genel Hesap Planı ve Açıklamalar,
- Mali İşler-Muhasebe ve Kontrol Dairelerinin Organizasyonu ve
- Terimler ve Açıklamalar,

olmak üzere 6 adet kapsamlı rapor yayınlamıştır.

Diğer taraftan devamlı ihtisas komisyonu ise, Tekdüzen Muhasebe Sisteminin uygulanmasında karşılaşılan güçlükleri ve eksiklikleri gidermek üzere Devlet Planlama Teşkilatı koordinatörlüğünde çalışmalar yapmış ve TMS Maliyet Muhasebesi Rehberi ile TMS İşletme Bütçesi Rehberini yayınlamıştır.

Komisyon, 1986 yılında Yüksek Denetleme Kurulu bünyesine geçtikten sonra, Tekdüzen Genel Hesap Planı ve Açıklamalar adını taşıyan çalışmasını gözden geçirerek günün ihtiyaçlarına göre gereken değişiklikleri yaparak 1987 yılında yeniden yayımlamıştır. Bu çalışma başlangıçta KİT'lere zorunlu olduğu halde sonraları özel kesim işletmeleri tarafından da benimsenerek Türkiye'de muhasebe sisteminin gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu düzenleme 22 yıl yürürlükte kaldıktan sonra 31.12.1993 tarihinde uygulamadan kaldırılmıştır

1983 yılında kurulan Sermaye Piyasası Kurulu'nun kamunun aydınlatılması amacı ile yayımladığı tebliğler muhasebe eğitimini yakından etkilemiştir. SPK sermaye piyasasına tabi ortaklıklar ve aracı kurumların düzenlemeleri zorunlu mali tablolar ile bu tabloların çıkarılmasına yardımcı olmak, karşılaştırmalar ve analizler yapılmasına elverişli genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun şekilde düzenlenmelerini sağlamak amacıyla 1984 yılında "Standart Genel Hesap Planı (SGHP) ve kullanım esaslarını, yayınlamıştır (Seri: XI, No: 1 Tebliği). Ancak, bu hesap planı 1995 tarihinde yayınlanan seri XI, no 11 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır. Dairece hazırlanan Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uyumlu Seri XI, 25 no'lu tebliğ ile de "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları" ve buna göre yapılacak finansal tablo ve dipnot formatı ile kullanım kılavuzu da ayrıca yayınlamıştır. Kurul, seri XI sayılı ve 1, 3, 5, 6, 7, 19, 20, 21,

25 no’lu çeşitli tebliğler ile halka açık şirketlerin muhasebe kayıt ve raporlama düzenlemelerine ışık tutmuş ve sermaye piyasası gözetimine tabi şirketlerce uyulması gereken bu kurallar ülkemizde muhasebe eğitiminin ve dolayısıyla mesleğinin gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır.

Aynı şekilde, 1958 yılında Bankalar Kanununa uygun olarak kurulmuş olan Bankalar Birliği’nin bankalar için yapmış olduğu çalışmalar muhasebe eğitimini etkilemiştir. Bu bağlamda Birlik bankalar için tekdüzen muhasebe hesap planı hazırlanması konusunda 1985 ve 1992 yıllarında çalışmalar yapmıştır. Bununla Türkiye’de faaliyet gösteren bankaların finansal raporlarının denetlenebilir olması ve uluslararası normlara uygunluğu amaçlanmıştır.

Bankalar Birliği, Hazine ve Merkez Bankası ile birlikte yaptığı çeşitli çalışmalarla, mali sektör uygulamalarında yeknesaklığı sağlamada önemli görevler üstlenmiştir. Türkiye uygulamasına, analize elverişli bilanço ve gelir tablosu formatının yerleşmesinde bu çalışmaların rolü büyüktür. Nitekim 1962 yılında, bankalardan kredi talebinde bulunan işletmelerden talep edilecek bilanço ve gelir tabloları formatları belirlenerek, bu tabloların uygulamaya girmesi sağlanmıştır.

Yukarıda açıklanan gelişmeler üniversitelerdeki muhasebe eğitimini de her dönemde etkilemiştir. Bu gelişmelerin ders programlarına nasıl yansındığını hangi konuların hangi içerikte incelendiğini tespit etmek amacı ile 1941-1992 yılına kadar olan sürede bu kurumlarda görev yapan, ders veren hocalarımızın bazı yayınlarının ilk baskılarına bakarak konu araştırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla hazırlanan yayınlanmış kitapların bazılarının listesi EK 1’de verilmiştir.

İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, 1883 tarihinde Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âlisi olarak kurulan daha sonra 1959 yılında İstanbul İktisadi ve Ticari ilimler Akademisi olarak faaliyette bulunan İstanbul Akademisini, Eskişehir, Bursa, Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerinde görev yapan, ders veren hocalarımızın bazı yayınlarının ilk baskıları Ek 1’de verilen tablodan da görüleceği üzere günün ihtiyaçlarına göre kaleme alınmış ve hukuki mevzuattaki değişikliklere, ekonomideki hareketlere göre muhasebe konularında farklılaşmalar olmuştur.

Ek 1’de yer alan tablodan da görüleceği üzere 1941 yılında Cevat Yücesoy Hoca’nın yazmış olduğu “Muhasebe Dersleri” isimli kitabı, Alfred ISAAC’ın 1941 yılında yayımladığı “Muhasebe Nazariyesi”, isimli kitabı, Osman Fikret Arkun hocanın 1944 yılında yayımladığı “Muhasebe Teorisi ve Pratiği” isimli kitabı H. Karaçivi’nin 1947 yılında yayımladığı “Merkeziyet Sistemi ve İhtisas Muhasebeleri” kitabı ve Jale Sihay Hoca’nın 1956 yılında yayımladığı “Ticari Bilgiler ve Muhasebe” isimli kitabı o dönemin kitaplarının örnekleridir.

Tabloda yayınlanan kitaplara bakıldığında, muhasebe eğitiminde ana konular itibarıyla aşağıdaki konuların anlatıldığını söyleyebiliriz:

1. Genel Muhasebe
2. Muhasebenin Temelleri
3. Envanter Bilanço
4. Şirketler Muhasebesi
5. Bilanço
6. Mali Tablolar
7. Mali Analiz Teknikleri
8. Enflasyon muhasebesi
9. Muhasebe Teorileri
10. Maliyet Muhasebesi
11. Yönetim Muhasebesi
12. İşletme Bütçeleri
13. Muhasebe Denetimi
14. Banka Muhasebesi
15. Sigorta Muhasebesi
16. Diğer ihtisas muhasebeleri

Tablo incelendiğinde, hocalarımızın değişik adlarla yukarıdaki konularda muhasebe öğretilen kitaplar bastığını görüyoruz. Türkiye’de ilk muhasebe kitapları yabancı dilden çevrilen eserler ve Ermeni yazarlar tarafından yayımlanmış kitaplardan oluşmuştur. Daha sonra üniversitelerimizde ve akademilerde muhasebe eğitimi verildikçe muhasebe kitaplarının sayısında da artışlar olmuştur.

Genel Muhasebe konularının kaleme alındığı kitapların içerikleri incelendiğinde, hepsinde ortak nokta olarak muhasebenin tanımının yapıldığı öneminin vurgulandığı ve muhasebe teorisi olarak da muhasebenin kurallarından bahsedildiği görülmektedir.

Muhasebede defter ve belgeler ayrı bölümler olarak önce anlatılmakta sonra muhasebe kayıtlarına bilanço denkliğinden hareketle hesap kavramı anlatılarak muhasebe kayıtları yapılmaktaydı. Genel muhasebe derslerinde, Kamu İktisadi Devlet Teşekkülleri için “Tekdüzen Hesap Planı ve Açıklamaları”, “Rapor Sistemi”, “Muhasebenin Temel Kavramları”, “Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri” kitapları yayımlanıncaya kadar her hoca kendi yarattığı hesap planı çerçevesine göre kayıtlar yapılmaktaydı. Benzer olarak kâr veya zarar tabloları detaylandırmadan toplam gelirleri ve giderleri gösterecek biçimde, bilanço ise hesaplar herhangi bir sınıflandırma yapılmadan kalanlarına göre hazırlanmaktaydı. Stok hesaplarının anlatımı incelendiğinde mal hesabı kullanılarak devamlı denge metodu (sürekli envanter yöntemine göre) ya da görgül yöntem –tecrübi metoda (aralıklı envanter yöntemi) göre tek hesap ya da mal satış hesabı da kullanılarak anlatılmaktaydı. Bazı hocalar istatistikî hesaplar olarak alış giderleri, alış iadeleri, alış iskontoları, satış iadeleri ve satış iskontolarını kullanmaktaydı. Bu hesaplar dönem sonlarında yine mal hesabına devredilerek kapatılmaktaydı.

1968 yılından sonra KİT’ler için hesap planı yayımlandıktan sonra, genel muhasebe kitaplarının ikinci üçüncü baskılarında, hesaplarda sınıflandırmalara başlanmış ve hesap planındaki hesap isimleri kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin muhasebe literatürüne dönen varlık, duran varlık ayırımı girmiş, sabit kıymet terimi yerine maddi duran varlıklar terimi kullanılmaya başlanmıştır. Genel muhasebe kitaplarında genellikle vergi mevzuatındaki usul ve esaslar dikkate alınmış Vergi Usul Kanunu’nun değerlendirme hükümleri anlatılmıştır.

Mali tablolar ve analizi, değişik isimler altında müfredatlar da yer almıştır. 1954 yılında Cumhurbaşkanlığı Fermanı ile yayımladığı “Fiyat Hareketlerinin Muhasebe Prensipleri Üzerine Tesiri ve Bilanço Tespiti” adlı kitabı dikkat çekicidir. Mali tablolar analiz kitaplarının ilk baskılarda daha çok bilanço ve kâr-zarar tablosu verileri tanıtılmış analiz tekniği olarak oran analizi öne çıkmıştır. Konsolide tablolarla ilgili olarak sadece tanım düzeyinde açıklamalara yer verilmiş, nakit akış tabloları, özkaynak değişim tabloları ve faaliyet tablolarına girilmemiştir. KİT’ler için getirilen raporlama sisteminden sonra uygulamaya nakit akış tabloları, fon akım tabloları, kâr dağıtım tabloları da girmiştir. Ayrıca kâr-zarar tabloları hesap tipinden rapor tipine geçilerek anlatılmaya başlanmıştır. Özellikle bankaların kredi verirken işletmelerden talep ettikleri finansal tablo modelleri ve Sermaye Piyasası Kurulunun öngördüğü tablolar kullanılmaya başlamıştır. 1980’li yıllardan sonra konsolide tablolar, finansal tabloların enflasyona göre düzeltilmesi işlemleri de muhasebe eğitiminde yer almıştır. Muhasebe sistemi Uygulama Genel Tebliğinin 26.12.1992 Tarih ve 21447 Sayılı Resmi Gazete Mükerrer Sayısının da yayınlanıp 1994 yılında uygulamaya girmesi ile yeni finansal tablo formatları öğretilmeye başlanmıştır. Bu yıllardaki analiz kitaplarında oran analizi yanında yatay analiz, dikey analiz, trend analizi ve enflasyon düzeltmeleri de yer almıştır.

Maliyet ve yönetim muhasebesi kitaplarının ilk baskılarına baktığımızda, yurt dışındaki uygulamaların Türkiye uygulamalarına aktarıldığını özellikle Amerika Birleşik Devletlerindeki ve Almanya uygulamalarının örnek teşkil ettiğini söyleyebiliriz. Özellikle Sümerbank’ın maliyet muhasebesi uygulamaları birçok kitaba rehber olmuştur. 1970’li yıllarda KİT’ler için “TMS Maliyet Muhasebesi Rehberi ile TMS İşletme Bütçesi Rehberi” yayımlandıktan sonra maliyet hesapları 7. Grup olarak hesap planlarına girmiş ve maliyet muhasebesi öğretilmesine rehber olmuştur. 1994 yılında Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğ yayımlandıktan sonra maliyet muhasebesi kitaplarının yenilenen baskılarında bu tebliğdeki maliyet hesaplarının kullanılarak maliyet muhasebesi öğretildiğini görüyoruz. Bu dönemde maliyet muhasebesinin önemi ve amacı belirtildikten sonra maliyet kavramları açıklanmakta, gider, maliyet harcama kavramları üzerinde durulmakta ve maliyet muhasebesi sisteminin kurulmasındaki alternatifler anlatıldıktan sonra Maliyet hesaplarının işleyişleri açıklanarak her bir fonksiyonel ve gider çeşidi ve gider yeri hesapları anlatılarak mamul maliyetleri ile nasıl ilişkilendirilecekleri anlatılmakta idi. Ayrıca genel üretim giderlerinin birinci, ikinci ve üçüncü dağıtımları anlatılmakta mamul gruplarının ortak ürün yan ürünler dâhil maliyetlerinin hesaplanmasında uygulanan dağıtım ölçüleri, anlatılmaktadır. Evre ve sipariş maliyet yöntemleri, standart ve fiili maliyet uygulamaları, tam maliyet, normal maliyet yöntemlerini kullanarak öğretilmeye çalışılmıştır. Maliyet muhasebesinde Nasuhi Bursal Hoca’nın kitabı maliyet muhasebesi öğretilmesinde rehber kitap olmuştur. Ayrıca İktisadi Devlet Teşekküllerindeki maliyet muhasebesi uygulamaları özel sektöre ve muhasebe eğitimine rehber niteliğinde olmuştur.

Yönetim muhasebesi dersinde, maliyet bilgilerinin yönetim kararlarında nasıl uygulanacağı, kâra geçiş analizleri, işletme bütçeleri, yatırım kararları gibi konular incelenmiştir.

Denetim dersleri “Revizyon ve Murakabe” adıyla muhasebe eğitiminde yer almıştır. Genellikle hesaplarda olabilecek hata ve hilelerin hangi durumda ortaya çıktığı örneklerle anlatılmıştır. Denetim ilkelerinin belirlenmesi ile eğitimde, çalışma alanı ile ilgili ilkeler, denetçi ile ilgili ilkeler ve raporlamayla ilgili ilkeler açıklanmış ve muhasebe denetimi ders programlarında önemli bir yer almıştır. Özellikle kamuda teftiş kurullarının kurulması, İktisadi Devlet Teşekküllerinde ve bankalarda denetim işlevinin öne geçmesi bu

konuya olan ilgiyi artırmıştır. Sayıştay’ın devlet kurumlarını denetleme görevi, Sayıştay örneklerinin eğitimde kullanılmasını yaygınlaştırmıştır.

2002 yılından sonra SPK mevzuatına tabii işletmelerin sayısının artmasıyla, SPK tebliğleri ile muhasebe ve denetim standartlarının uygulamaya girmesiyle eğitimde de muhasebe ve denetim standartlarının eğitimi yaygınlaşmış ve bu konuda yazılan kitap sayısında da artışlar olmuştur.

Özetle muhasebe eğitiminin dününü değerlendirirken üniversitelerin düzenlemiş olduğu muhasebe eğitim sempozyumlarının, kongrelerinin de katkıları göz ardı edilmemelidir. Burada sunulan bildirimlerle eğitimin kalitesinin artırılmasına katkı verdiği görülmektedir. Özellikle, 11-13 Mayıs 1981 tarihinde düzenlenen “3. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu”nda sunulan “Etkili Muhasebe Eğitimi İçin Bir Öneri MUHASEBE FAKÜLTESİ” bildirisi dikkat çekicidir. Ömer Lalik, Selçuk Uslu ve Kamil Büyükmirza tarafından hazırlanan bu bildiri; Muhasebe eğitiminin etkin yapılabilmesi için Muhasebe Fakültelerine duyulan ihtiyaç anlatılmıştır. (Muhasebe Fakültesi konulu bildiri s.9-10)

Muhasebe eğitiminin nasıl olması gerektiği hususunda meslek örgütlerinin çalışmaları da etkili olmuştur. 1977 yılında AICPA tarafından kurulan muhasebe okulları ve programları ile ilgili standartların geliştirilmesine ilişkin komite, sekiz ana başlık altında mesleğe katkı verecek okullarla ilgili standart yayımlanmıştır. (“Board on Standards for Programs and Schools of Professional Accounting” The Journal of Accountancy; 1977, s.114-117). Bunlardan ders programlarıyla ilgili standartlarda önerilen konuları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

- i. Ders programları, öğrencileri muhasebe mesleğine hazırlayacak ve meslekte başarılı olmalarını sağlayacak yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik bir eğitim ve öğretim deneyimini yansıtacak biçimde olmalıdır.
- ii. Ders programlarının en az iki yıllık bir hazırlık dönemini içermesi ve üç yıldan az olmamak koşuluyla yoğun ve mesleki çalışmaları içermelidir.
- iii. Hazırlık sınıflarında, muhasebeyle ilgili iletişim, davranış bilimleri, kantitatif teknikler, bilgisayar bilimine giriş gibi konuları kapsayan fen ve sosyal bilimlerle ilgili geniş bir genel eğitim sağlanmalıdır,
- iv. Uzmanlık ders programlarında ise muhasebe disiplini ve muhasebe çevresinin anlaşılmasını sağlayacak biçimde düzenlemelidir. Muhasebe disiplini ile ilgili olarak meslek örgütü, etik ve mesleki sorumluluk, devlet muhasebesi, genel yönetim, vergi, elektronik ve elektronik olmayan kayıt sistemleri, denetim konularının verilmesi önerilmiştir. Muhasebe çevresiyle ilgili olarak da, işletme fonksiyonları, kurumları, kamu kurumları, ticaret hukuku, işletme hukuku gibi derslerin verilmesi önerilmiştir.

İleri düzeyde ise, denetim, maliyet, yönetim, devlet muhasebesi, vergi danışmanlığı, sektörel danışmanlığı sağlayacak dersler ayrıca mevzuattaki ekonomik ve sosyal çevredeki değişikliklere göre ortaya çıkan güncel muhasebe konularının öğretildiği derslerin programlarda yer alması gereklidir. Bu dersler üst sınıflarda öğretilmelidir. Etkin muhasebe programlarının beş yıllık eğitim dönemi içermesi önerilmektedir. Lisans programlarının dört yıl olması durumunda muhasebe yüksek lisans programları ile uzmanlaşmanın sağlanması mümkün olabilir.

3. MUHASEBE EĞİTİMİNİN BUGÜNÜ

Günümüzde muhasebe eğitimi dünün devamı olarak gelişen ihtiyaçlara göre yeniden yapılandırılmış veya yeni konular muhasebe eğitim programlarına dâhil edilmiş ya da aynı konuların içerikleri değişerek öğretilmeye çalışılmıştır. 1981 yılında vurgulanan “Muhasebe Fakültesi” ihtiyacı maalesef uygulamaya girememiş, muhasebe eğitimi ya iki yıllık yüksekokullarda ya da İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin özellikle İşletme Bölümlerinde verilmeye devam edilmiştir. Günümüzde uzmanlığı sağlamak üzere kurulan Ticari Bilimler Fakültelerinde “Muhasebe ve Finans Yönetimi” bölümlerinde uzmanlığa yönelik olarak muhasebe eğitimi verilmektedir. Bazı İktisadi İdari Bilimler fakültelerinde “Muhasebe ve Denetim” bölümleri kurulmuştur. Ancak bu bölümlerin sayısı oldukça azdır. Dolayısıyla günümüzde muhasebe meslek mensubu yetiştirilmek üzere özellikle yüksek lisans programlarında Muhasebe, Denetim; Uluslararası Finansal Raporlama gibi programlar açılmıştır.

Ülkemizde lisans düzeyinde muhasebe eğitimi verilebilecek programlar dikkate alındığında bunları 3 grupta toplamak mümkündür. Bunlar:

- 1- İşletme Bölümleri
- 2- Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümleri
- 3- İşletme Mühendisliği Bölümleri

3.1. Günümüzde İşletme Bölümleri

Ülkemizde YÖK Atlas üzerinden bakıldığında adayların tercih edebileceği 217 üniversitede işletme bölümü bulunmaktadır. Bu 217 üniversiteden 15 işletme bölümünün ders programları incelenmiştir. Burada 217 programdan bu üniversitelerin seçiminde kontenjanlar, en çok tercih edilenler gibi unsurlar dikkate alınmıştır. Bu üniversiteler:

- Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü
- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İİBF İşletme
- Hacettepe Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Marmara Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Anadolu Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- İstanbul Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- İstanbul Teknik Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Bahçeşehir Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Bursa Uludağ Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Yıldız Teknik Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Boğaziçi Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Başkent Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Koç Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü
- Sabancı Üniversitesi

Tablo 1: İncelenen Üniversitelerin Finansal Muhasebe Kapsamında Zorunlu Dersleri

ZORUNLU DERSLER	
Finansal Muhasebe, Muhasebe İlkeleri, Genel Muhasebe, DS Uygulamaları, Envanter ve Finansal Tablolar, Envanter ve Bilanço, Finansal Raporlama, Finansal Tablolar Analizi	
Ankara Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Finansal Tablo Analizi
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Dönemsonu Muhasebe Uygulamaları 1 Dönem Finansal Tablo Analizi
Hacettepe Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe
Marmara Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe, 2 Dönem Envanter ve Finansal Tablolar
Anadolu Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Finansal Tablo Analizi
İstanbul Üniversitesi	1 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Muhasebede Değerleme, 1 Dönem Finansal Raporlama
İstanbul Teknik Üniversitesi	1 Dönem Muhasebe
Bahçeşehir Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe
Dokuz Eylül Üniversitesi	1 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Finansal Sistem ve Çevre, 1 Dönem Orta Düzey Muhasebe
Bursa Uludağ Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Finansal Tablo Analizi
Yıldız Teknik Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Finansal Tablo Analizi
Boğaziçi Üniversitesi	1 Dönem Muhasebe
Başkent Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Finansal Tablo Analizi
Koç Üniversitesi	1 Dönem Muhasebe

Tablo 2: İncelenen Üniversitelerin Muhasebe Alanında Diğer Zorunlu Dersleri

ZORUNLU DERSLER	
Maliyet Muhasebesi I-II, Yönetim Muhasebesi, Muhasebe Denetimi	
Ankara Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Denetim
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	2 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Yönetim Muhasebesi, 1 Dönem Denetim
Hacettepe Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi
Marmara Üniversitesi	2 Dönem Maliyet Muhasebesi
Anadolu Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Denetim
İstanbul Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Yönetim Muhasebesi, 1 Dönem Denetim
İstanbul Teknik Üniversitesi	-
Bahçeşehir Üniversitesi	-
Dokuz Eylül Üniversitesi	1 Dönem Maliyet ve Yönetim Muhasebesi
Bursa Uludağ Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Yönetim Muhasebesi
Yıldız Teknik Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Yönetim Muhasebesi
Boğaziçi Üniversitesi	1 Dönem Yönetim Muhasebesi
Başkent Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi
Koç Üniversitesi	1 Dönem Yönetim Muhasebesi

Tablo 3: İncelenen Üniversitelerin Muhasebe Alanında Seçmeli Dersleri

SEÇMELİ DERSLER	
Ankara Üniversitesi	Çok sayıda dijitalleşme ile ilgili seçmeli ders vardır Seçmeli ders havuzu oldukça fazla Kişisel gelişim ve mesleki gelişimi destekleyecek derslere yer verilmiştir
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Mali Yapı Envanter Bilanço Mali Okuryazarlık Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Büyük ve Orta Boy İşletmelerde Finansal Raporlama Ortaklıklar Muhasebesi İleri Muhasebe
Hacettepe Üniversitesi	Finansal Tablolara Analizi İleri Maliyet Muhasebesi Karar Analizi Denetim Uluslararası Muhasebe Standartları
Marmara Üniversitesi	Denetim Finansal Tablolara Analizi Finansal Muhasebe Uygulamaları Muhasebe Hukuk İlişkileri Muhasebe Seminerleri Türkiye Muhasebe Standartları I Kurumsal Yönetim Ve Muhasebe Muhasebe Bilgi Sistemi Yönetim Muhasebesi Vergi Uygulamaları Ve Muhasebesi Sektörel Muhasebe Muhasebe Meslek Hukuku Muhasebe Denetimi Uygulamaları Muhasebe Sistemleri Ve Organizasyonu

	Türkiye Muhasebe Standartları İç Denetim
Anadolu Üniversitesi	Şirketler Muhasebesi Muhasebe Bilgi Sistemi Muhasebe Sistemi Ve Uygulaması İç Denetimin Temelleri İç Denetim Seminerleri Devlet Muhasebesi
İstanbul Üniversitesi	Finansal Tablolar Analizi İç Denetim Finansal Muhasebede Vak'a Etütleri TDM Sistemi Yıllık Faaliyet Raporlarının Analiz Adli Muhasebe ve Hile Denetimi Bilgisayar Destekli Finansal Muhasebe Uygulamaları Finansal Kurumlar Muhasebesi Uygulamalı Vergi Muhasebesi Bilgisayar Destekli Maliyet Muhasebesi Uygulamaları Finansal Kurumlarda Raporlama Ve Analiz Finansal Tablo Denetimi Muhasebe Bilgi Sistemleri Varlık Değerleme
İstanbul Teknik Üniversitesi	Finansal Tablolar Analizi Denetim
Bahçeşehir Üniversitesi	-
Dokuz Eylül Üniversitesi	Finansal Tablolar Analizi Muhasebe Bilgi Sistemleri Karar Vermede Muhasebe Vergi Hukuku Ve Muhasebe Denetim Muhasebede Güncel Konular Risk Odaklı İç Denetim Uluslararası Finansal Raporlama I Uluslararası Finansal Raporlama II Muhasebe Ve Finansmanda Etik Entegre Raporlama Ve İleri Performans Yönetimi
Bursa Uludağ Üniversitesi	Muhasebede Dönem Sonu İşlemleri Envanter Bilanço Şirketler Muhasebesi Muhasebe Hukuku İhtisas Muhasebeleri Banka Muhasebesi Muhasebe Denetimi Hizmet İşletmelerinde Muhasebe Muhasebe Organizasyonu Muhasebe Bilgi Sistemleri Muhasebe Standartları
Yıldız Teknik Üniversitesi	
Boğaziçi Üniversitesi	İleri Yönetim Muhasebesi Vergilendirme ve Muhasebe Denetim Kâr Planlama ve Kontrol
Başkent Üniversitesi	Şirketler Muhasebesi Sürdürülebilirlik Muhasebesi ve Entegre Raporlama Muhasebe Denetimi Yönetim Muhasebesi Uluslararası Finansal Raporlama Standartları İleri Muhasebe Uygulamaları
Koç Üniversitesi	Maliyet Muhasebesi Finansal Tabloların Analizi Denetim

	Türkiye’de Muhasebe ve Vergi Sistemi Muhasebede Seçilmiş Konular.
--	--

Sabancı Üniversitesinde 3 Lisans programı bulunmaktadır. Bunlar:

- Mühendislik ve Doğa Bilimleri Programları
- Sanat ve Sosyal Bilimler Programları
- Yönetim Bilimleri Programları

İlk iki yıl programlarda ortak dersler yer almakta 3 ve 4 yıllarda bölüm tercihleri yapılmaktadır.

İşletme bölümlerinde genel olarak zorunlu derslerin, muhasebe ilkeleri, denetim, maliyet ve yönetim muhasebesi olduğu söylenebilir. Programlarda dönemler itibariyle seçmeli ders sayılarının artmakta olduğu bazı işletme bölümlerinde 5. Yarıyıldan itibaren seçmeli ders sayılarının arttığı söylenebilir. Genel olarak seçmeli dersler arasında raporlama standartları, finansal analiz dersleri yer almaktadır.

Dijitalleşme etkisinin daha çok seçmeli dersler de kendini gösterdiği ve programların seçmeli derslerinde;

- Programlama Dili Kavramları
- Nesne Yönelimli Programlama
- Veri Yapıları
- Dijital Mantık Tasarım
- Desen Tanıma
- Karmaşık Ağlara Giriş
- Robotik Kodlama Ve Dijital Teknolojik Ürünler
- Bilgi Teknolojisi Ve Güvenlik Yönetimi
- Python Programlama Dili
- Büyük Veri
- Dijitalleşme

gibi derslerin yer almaya başladığı gözlemlenmiştir.

3.2. Günümüzde Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümleri

Ülkemizde YÖK Atlas üzerinden bakıldığında adayların 4 yıllık lisans programı olarak tercih edebileceği 13 üniversitede Muhasebe ve Finans Yönetimi bölümü bulunmaktadır. Bu 13 üniversiteden 6’sının Muhasebe ve Finans Yönetimi bölümünün ders programları incelenmiştir. Bunlar:

- 1- Afyon Kocatepe Üniversitesi
- 2- Başkent Üniversitesi
- 3- Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
- 4- Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
- 5- İstanbul Arel Üniversitesi
- 6- İstanbul Aydın Üniversitesi

Tablo 4: İncelenen Üniversitelerin Finansal Muhasebe Kapsamında Zorunlu Dersleri

ZORUNLU DERSLER	
Finansal Muhasebe, Muhasebe İlkeleri, Genel Muhasebe, DS Uygulamaları, Envanter ve Finansal Tablolar, Envanter ve Bilanço, Finansal Raporlama, Finansal Tablolar Analizi	
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Finansal Tablo Analizi 1 Dönem Envanter ve Bilanço, 1 Dönem Şirketler Muhasebesi, 1 Dönem Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi, 2 Dönem Bilgisayarlı Muhasebe, 1 Dönem Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları,
Başkent Üniversitesi	1 Dönem Muhasebe Meslek Mevzuatı 2 Dönem Muhasebe İlkeleri, 1 Dönem Finansal Tablo Analizi 1 Dönem Muhasebe Paket Programları 1 Dönem Vergi Muhasebesi 1 Dönem Muhasebe Standartları 1 Dönem Denetim
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	1 Dönem Muhasebeye Giriş 2 Dönem Genel Muhasebe 2 Dönem Finansal Tablo Analizi

	1 Dönem Şirketler Muhasebesi 2 Dönem Muhasebe Paket Programları 1 Dönem Uluslararası Muhasebe Standartları
İsparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	1 Dönem Muhasebe Meslek Mevzuatı 2 Dönem Muhasebe İlkeleri 1 Dönem Finansal Tablo Analizi 1 Dönem Şirketler Muhasebesi 2 Dönem Muhasebe Paket Programları 1 Dönem Muhasebe Standartları 1 Dönem İhtisas Muhasebeleri 1 Dönem Finansal Okur Yazarlık 1 Dönem Banka ve Sigorta Muhasebesi 1 Dönem Muhasebe Bilgi Sistemi
İstanbul Arel Üniversitesi	1 Dönem Muhasebe Meslek Mevzuatı 2 Dönem Muhasebe İlkeleri 1 Dönem Finansal Tablo Analizi 1 Dönem Şirketler Muhasebesi 1 Dönem Finansal Muhasebe Uygulamaları 1 Dönem Muhasebe Bilgi Sistemi 1 Dönem Muhasebe Meslek Hukuku 1 Dönem Bilgisayarlı Muhasebe 2 Dönem Muhasebe Standartları
İstanbul Aydın Üniversitesi	2 Dönem Muhasebe, 1 Dönem Dönemsonu İşlemleri 1 Dönem Sosyal Sorumluluk ve Etik, 1 Dönem Finansal Raporlama 2 Dönem Muhasebe ve Finans Yönetimi için Uygulama Atölyesi 1 Dönem Muhasebe Standartları

Tablo 5: İncelenen Üniversitelerin Muhasebe Alanında Diğer Zorunlu Dersleri

ZORUNLU DERSLER	
Maliyet Muhasebesi, Yönetim Muhasebesi, Muhasebe Denetimi	
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Denetim, 1 Dönem Yönetim Muhasebesi
Başkent Üniversitesi	2 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Yönetim Muhasebesi, 1 Dönem Denetim
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi 1 Dönem Yönetim Muhasebesi 1 Dönem Denetim 1 Dönem Uluslararası Denetim Standartları 1 Dönem Muhasebe Bilgi Sistemi 1 Dönem Muhasebe ve Denetimde Uyg. 1 Dönem VIP Mikro Muhasebe İleri Teknoloji Uygulamaları
İsparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	2 Dönem Maliyet Muhasebesi 1 Dönem Yönetim Muhasebesi 1 Dönem Denetim
İstanbul Arel Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Yönetim Muhasebesi 1 Dönem Denetim 1 Dönem Muhasebe Uygulamaları
İstanbul Aydın Üniversitesi	1 Dönem Maliyet Muhasebesi, 1 Dönem Yönetim Muhasebesi, 1 Dönem Denetim

Tablo 6: İncelenen Üniversitelerin Muhasebe Alanında Seçmeli Dersleri

SEÇMELİ DERSLER	
Afyon Kocatepe Üniversitesi	İşletme Bütçeleri Muhasebe Denetiminde Deneysel Uygulamalar Meslek Sınavlarına Hazırlık Meslek Mevzuatı ve İş Etiği E- Muhasebe Uygulamaları Muhasebe Organizasyonu
Başkent Üniversitesi	Finansal ve Finansal Olmayan Bilgilerin Raporlanması Banka Muhasebesi Sigorta Muhasebesi İhtisas Muhasebeleri İleri Muhasebe Uygulamaları Şirketler Muhasebesi Devlet Muhasebe Sistemi Muhasebe ve Finasta Örnek Olaylar
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	İhtisas Muhasebeleri 2 Dönem Muhasebe ve Denetim Atölyesi 2 Dönem Muhasebe ve Denetim Semineri İç Kontrol ve İç Denetim Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi Banka ve Sigorta Muhasebesi Meslek Yasası ve Meslek Etiği Adli Muhasebe
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Finansal Muhasebe Uygulamaları Muhasebe Hukuk İlişkileri Muhasebe Seminerleri Türkiye Muhasebe Standartları I Kurumsal Yönetim Ve Muhasebe Muhasebe Bilgi Sistemi Vergi Uygulamaları Ve Muhasebesi Sektörel Muhasebe Muhasebe Meslek Hukuku Muhasebe Denetimi Uygulamaları Muhasebe Sistemleri ve Organizasyonu Türkiye Muhasebe Standartları İç Denetim
İstanbul Arel Üniversitesi	Banka Muhasebesi Sağlık Kurumları Muhasebesi Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi Konaklama Muhasebesi İnşaat ve Gayrimenkul Muhasebesi
İstanbul Aydın Üniversitesi	Banka Muhasebesi İleri Muhasebe Uygulamaları

Üniversitelerdeki Muhasebe ve Finans Yönetimi bölümleri dikkate alındığında ders çeşitliliği artmakla birlikte dijitalleşme ile ilgili seçmeli ders sayılarının işletme bölümlerine göre daha az olduğu söylenebilir.

3.3. Günümüzde İşletme Mühendisliği Bölümleri

Ülkemizde YÖK Atlas üzerinden bakıldığında adayların tercih edebileceği 2 üniversitede İşletme Mühendisliği bölümleri bulunmaktadır. Bu 2 üniversitelerden ders programları incelenmiştir. Bunlar:

- 1- İstanbul Teknik Üniversitesi
- 2- Bahçeşehir Üniversitesi

İstanbul Teknik Üniversitesi İşletme Fakültesi’nde 3 Bölüm bulunmaktadır. Bunlar

- İşletme Mühendisliği Bölümünde iki program İşletme Mühendisliği ve İşletme
- Endüstri Mühendisliği
- İktisat

İşletme Mühendisliği Bölümünde Maliyet Muhasebesi dersi zorunlu bir muhasebe dersidir. Diğer dersler mühendislik ve veri analitiği ile ilgili derslerdir.

Bahçeşehir Üniversitesinde Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi içinde İşletme Mühendisliği bölümü bulunmaktadır. Bölümde Mühendisler için Muhasebe dersi zorunlu, Muhasebenin Temel İlkeleri, Yönetim Muhasebesi ve Mühendisler için Maliyet Muhasebesi dersleri seçmeli dersler arasında bulunmaktadır.

3.4. Günümüzde Yurtdışında İşletme ve Muhasebe Programlarındaki Muhasebe Dersleri

Yurtdışı programlar incelendiğinde farklı üniversitelerde açılan muhasebe dersleri Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7. Yurtdışı Programlarda Muhasebe Dersleri

Washington Üniversitesi	Muhasebe, Denetim Ve Güvence Yönetmeliği Güvence Hizmetlerinde Gelişmiş Vakalar Profesyonel Muhasebeciler İçin Veri Analitiği Gelişmiş Mali Tablo Analizi Gelişmiş Muhasebe Kodlama Araştırması Profesyonel Muhasebede İletişim Muhasebe Danışmanlığında İleri Düzey Örnekler Muhasebeciler İçin İş Etiği Ve Hukuk
Toronto Üniversitesi	Strateji, Yönetişim Ve Yönetim Muhasebesi Gelişmiş Kurumsal Finansman İş Verileri Analitiği Finansal Raporlamada İleri Konular Güvencede İleri Konular Gelişmiş Vergilendirme Mali Tablo Analizi Ve Özkaynak Değerlemesi Türev Ürünler Strateji, İş Geliştirme Ve Satış Entegrasyon Ve Analiz: Eleştirel Düşünme Ve Karar Verme Muhasebe Ve Güvencede Güncel Konular Yatırım Analizi Ve Portföy Yönetimi Entegrasyon Ve Analiz: Yönetim Kurulu Raporu Muhasebe Ve Finansta İleri Seminer Mali Ve Yönetim Muhasebesinde Teknik Konular Entegre Vaka Yazımı
Newyork Üniversitesi	Finans Tablolarının Hazırlanması İç Kontrol Finansal Raporlama Ve Analiz Denetim Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi İleri Muhasebe Kavramları İleri Yönetim Muhasebesi Uluslararası Raporlama Ve Analiz Bireysel Ve Ticari Gelirlerin Vergilendirilmesi İç Kontrol Ve Muhasebe Bilgi Sistemleri Veri Analizi Ve Yönetimi Uygulamada Muhasebe Ve Analiz Finansal Kurumların Analizi Finansal Raporlama Ve Açıklamalar Karmaşık Anlaşma Yapılarının Muhasebeleştirilmesi Python Kullanarak Finansal Tablo Analizi Muhasebeye Dayalı Değerleme Adli Muhasebe Ve Finansal Tablo Hileleri Muhasebe Ve Değerleme Vergiler Ve İş Stratejisi Muhasebe Ve Blockchain Finansal Muhasebe Finansal Durum Analizi
Chicago Üniversitesi	Yönetim Danışmanlığı İçin Gelişmiş Analitik Elektronik Tablolarla Analitik Problem Çözme Yatırım Stratejilerinde Yapay Zekâ Ve Makine Öğrenimi

	Maliyet Muhasebesi Finansal Muhasebe Orta Düzey Finansal Muhasebe Fintech Yenilikleri (Block Chain, Kripto Para) Yönetim Muhasebesi Mavi Fon Yönetimi (Blue Fund- Sürdürülebilirlik) Gelir Yönetimi Sürdürülebilir Kalkınma Stratejileri
Michigan Üniversitesi	Finansal Muhasebe Maliyet Analizi Ve İç Kontrol Muhasebe Ve Finansal Analiz Vergi Ve İş Stratejisi Karmaşık Anlaşmalarda Muhasebe, Ekonomik Ve Düzenleyici Konular Girişimcilik Muhasebesi: Başlangıçtan Halka Arz'a Finansal Durum Analizi Küresel Firmalar İçin Gelişmiş Mali Analiz Ve Değerleme Muhasebe Araştırmaları Muhasebe Konularının Ekonomik Modellenmesi Muhasebede Ampirik Araştırma Muhasebe Bilgi Sistemleri
Birmingham Üniversitesi	Muhasebe Ufkunu Genişletme - Widening Accounting Horizons Finansal Raporlama Yönetim Muhasebesi Profesyonel Muhasebe Denetim Vergilendirme: İlkeler Ve Planlama İleri Finansal Muhasebe Uygulaması Ve Teorisi Gelişmiş Yönetim Muhasebesi Ve Kontrolü Detaylı Makale Yazımı İş Analitiği Karşılaştırmalı Ve Uluslararası Vergilendirme Finansal Durum Analizi Kamu Sektörü Muhasebesi Ve Yönetişim Sosyal Ve Çevresel Muhasebe

Yurtdışındaki üniversiteler incelendiğinde teknoloji ve dijitalleşme içerikli derslerin fazlalığı dikkat çekmektedir. Dersler genel olarak seçmelidir. Ders tanımlarında bu dersin hangi koşullarda seçilebileceği tavsiye olarak daha önce alınması önerilen dersler belirtilmiştir. Mesleki gelişimle birlikte ve bireysel gelişimi desteklemeye de önem verilmiştir. Bu amaçla programlarda bireysel gelişimi destekleyecek seçmeli derslere de yer verilmiştir. Ders çeşitliliği arttırılmaya çalışılmıştır.

4. MUHASEBE EĞİTİMİNİN GELECEĞİ

Muhasebe eğitiminin gelecekte nasıl olacağı sorusuna cevap aranırken öncelikle gelecekte eğitim nasıl dönüşecek bu konu ile ilgili değerlendirmeler yapabilmek önem taşımaktadır.

4.1. Eğitimin Geleceği

Dünyanın küreselleşmesinin temelinde bilgiye erişim olanaklarının artması ve teknolojik gelişmeler vardır. Dijital teknolojilerdeki günlük hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Tüm süreçleri etkileyen bu dijital dönüşüm, eğitim sistemlerinde de yapısal değişiklikleri beraberinde getirmektedir. COVID 19 pandemisi bu dönüşüme hız kazandırmıştır. Salgının yayılmasını önlemek için insan etkileşiminin azalması gerekliliği ile birlikte, bu süreçte dijital bağlantılar artmış ve iş eğitim, alışveriş gibi birçok yaşam süreci büyük oranda çevrim içi ortamlara taşınmıştır.

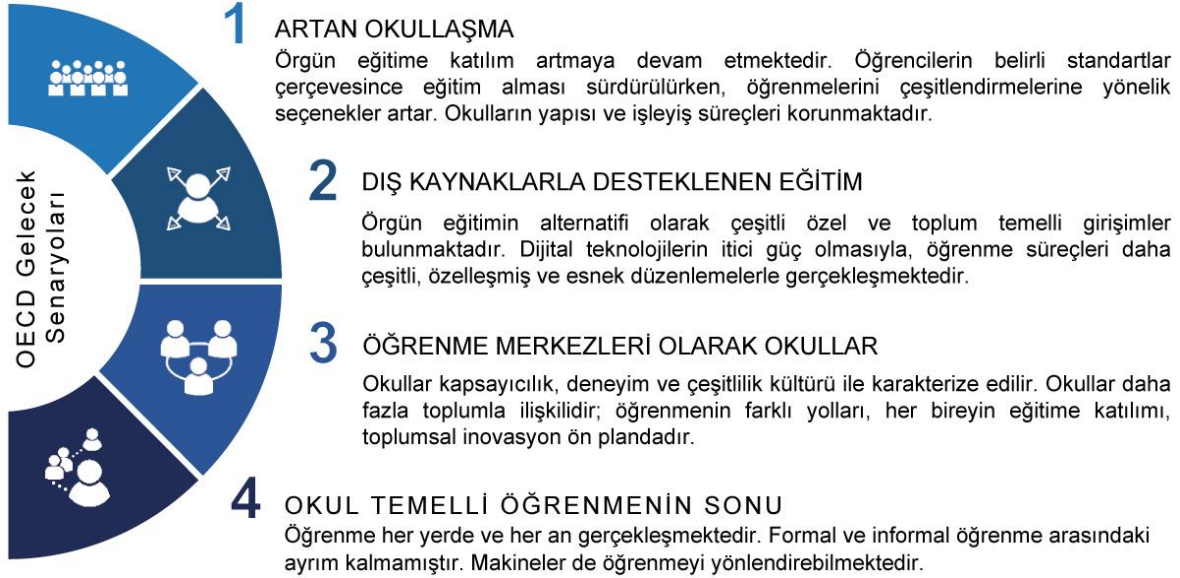
Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından 2020 yılında yayımlanan eğitimin geleceği senaryoları (The OECD Scenarios for the Future of Schooling) raporu dikkate alındığında OECD tarafından salgının eğitimdeki dönüşümü hızlandırıcı etkileri olabileceğinden hareketle 2020 yılında revize edilerek 2040 yılı için dört alternatif senaryo ortaya konmuştur. Bu senaryolar bir gelecek tahmini ya da önerisi değil, mevcut

eğilimler ve gelişmelerden yola çıkılarak oluşturulmuş gelecek kurgularıdır. Bu kurgular eğitimin mevcut durumuna en yakın olandan değişimin en fazla değişim olabilecek kurguya göre sıralanmıştır. Bunlar;

- Artan okullaşma: Eğitim öğretim sürelerinin artırılması
- Dış kaynaklarla desteklenen eğitim: Öğrenme pazarları
- Öğrenme merkezleri olarak okullar: Okullardaki eğitimin yeniden ele alınması ve dönüştürülmesi
- Okul temelli öğrenmenin sonu: Birey temelli öğrenme

Şekil 1: OECD Eğitimin Geleceği Senaryoları 2020

Günümüzde iş süreçlerine ilişkin yenilikler ve çalışma koşullarında bireylerin ihtiyaç ve özellikleri dikkate alınarak esneklik sağlanması eğiliminin yüksek olduğu söylenebilir. Dijitalleşme sürerken ve toplumlar daha iyi olma, daha iyi yaşama haline daha fazla önem atfederken esnek koşullara sahip iş koşullarının yaygınlaşacağı düşünülebilir. OECD'nin eğitimdeki gelecek senaryoları da dikkate alındığında eğitimin geleceği ile ilgili aşağıdaki çıkarsamalar yapılabilir:

- Daha fazla dijital öğrenme araçları yoluyla uzaktan öğrenme çözümlerinin oluşturulması,
- Geleneksel öğretmen rolüne ihtiyacın azalması birlikte öğrenme, hedefler doğrultusunda koçluk,
- Öğrenme süresinin güne yayılması ve mekân seçeneklerinin genişlemesi,
- Şeffaflığın, hesap verebilirliğin artması,
- Farklı öğrenme göstergeleri ve sertifikasyon biçimlerinin artması,
- Bireyselleştirilmiş eğitim modellerinin uygulanması,
- Özelleşmiş öğrenme platformları ve yönlendirme hizmetleri,
- İşverenlerin eğitim sektörü içinde daha aktif yer alması,
- Sektör gereksinimlerinin belirlenerek yönlendirme yapılması,
- Öğrencilerin kişiliklerine uygun alanlara yönlendirilmesi,
- Seçmeli derslerle eğitim süreçlerinin tamamlanması (günümüzde de programların seçmeli derslerle zenginleştirilmesi yönelimi oldukça yüksek),
- Öğretim programlarının süre ve içeriğinin öğrenme gereksinimlerine göre belirlenmesi,
- Yaşam boyu öğrenme amaçlarıyla uyumlu sistemler tasarlanması
- İş hayatına yönelik yeterliliklerde diploma ve not dökümlerinin yanısıra beceri ve deneyimlerin dikkate alınması,
- Üniversite ve istihdam sağlayıcılar arasındaki işbirliklerinin artması ve iletişim kanallarının güçlendirilmesi,
- Amaç odaklı ve işbirliğine dayalı olarak derslerin ve içeriklerin belirlenmesi,
- Üniversitelerde kültürel çeşitliliği dikkate alarak kapsayıcı eğitim modelleri geliştirilmesi,
- Esnek ve değişime açık programlar belirlenmesi,
- Dijitalleşme ve yapay zekânın önemi ile kodlama eğitimlerinin programlara alınması,
- Öğrencinin ne öğrenmek istediğine karar verebilmesinin desteklenmesi,

- Dijital asistanlar, akıllı oyuncaklar ve giyilebilir cihazlar yoluyla senaryo analizlerinin karar süreçlerinde kullanılması,
- Yapay zekâ, sanal gerçeklik ve nesnelerin interneti gibi dijital altyapı ile eğitimin desteklenmesi,
- Veri analizlerinde tam sayıma doğru gidilmesi gibi dijitalleşmenin eğitime yansımalarının desteklenmesi,
- Öğrenme fırsatlarının herkes için erişilebilir olması,
- Kaynakların ulaşılabilir olması,
- Gerçek yaşam problemlerini çözecek vaka analizlerinin yapılması,
- Farklı anadillerin bir engel olmaması, yaşamla eş zamanlı dil çevirisi gerçekleştirilmesi,
- Dijital ve akıllı teknolojiler yardımıyla öğrenciler için güvenli ve zengin öğrenme içerikleri oluşturulması,
- Öğrenmenin yönlendirilmesinin insanlar ya da makineler tarafından gerçekleştirebilmesi,
- İnternet üzerinden yayınlanan ders videoları, interaktif alıştırmalar, makaleler, öğrencinin seviyesini tespit ederek kendine en uygun içeriğe yönlendiren ve gelişimini takip edilmesi,
- Küreselleşen dünyada “Dünya Okulu” bilinciyle bilgiye ihtiyacı olan herkese bilginin ulaşması
- Eğitim bilginin özgürce paylaşıldığı, kişiye özel ve veriye dayalı
- Her bir bireyin birbirinden farklı olduğu ve eğitim sisteminin bu farklılıklar gözetilmesi gereği,
- Öğrencileri yaş gruplarına göre sınıflara ayırmak, sınavlarla seviyelerini belirlemek ve ekonomik zorlukların eşit eğitim alma hakkının önüne geçmesi gibi kısıtlamaların ortadan kalkması,

4.2. Muhasebe Eğitiminin Geleceği

Dijital dönüşümle birlikte muhasebe meslek mensuplarından beklentiler verilerin güvenilirliği ve doğru verilerin analizi ile doğru kararlar alınmasını destekleyebilmek olmalıdır. Teknolojinin ilerlemesi ile muhasebe alanında da reform niteliğinde dönüşümlere olduğu görülmektedir. Bu kapsamda evrensel tanımlar henüz tam olarak oturmuş olmasa da “Akıllı Muhasebe” kavramı gündeme gelmektedir. Akıllı muhasebe kavramı, büyük veri ve yapay zekâ gibi yeni nesil bilgi teknolojilerinin, muhasebe meslek mensuplarının bilgi ve tecrübeleri ile düşük maliyetli, yüksek düzeyde otomatikleştirilmiş, gerçek zamanlı, her yerde ve kullanıma olanak sağlayan entegrasyonudur. Finansal işlevleri derinden bütünleştirmektedir. Endüstri ve finansın entegrasyonunu teşvik etmektedir ve üst düzey yatırım, finansman, operasyon yönetimi ve iş karar alma süreçleri için akıllı destek sağlamaktadır.

Bu amaçla muhasebe sürecinde;

- İşletmeler, elektronik bilgilerin depolanmasını tamamlamak için hammadde tedarikinde, depolamada ve mal satışında öğeleri elektrik sinyallerine dönüştürmek için “Nesnelerin İnterneti” sensörlerini kullanabilir böylece verilerin toplanması ve bütünlüğü sağlanabilir.
- Veriler toplandıktan sonra, işletme tarafından kullanılmadan önce saklanması, hesaplanması ve analiz edilmesi gerekir. Yeni nesil bilgi teknolojisi bunun için bir depolama platformu oluşturur, ayrıca verileri hesaplar ve analiz eder.
- Finansal kaynakların paylaşımını gerçekleştirir. Geleneksel muhasebe yazılımları bir bilgisayara veya yerel alan ağına kurulurken, “muhasebe bulutu” internet üzerinden her zaman ve her yerde kullanılabilen, personel, yazılım ve donanım sistemlerinin tekrarını azaltacak çevrimiçi muhasebe yazılımıdır ve genel işletme maliyetlerini azaltmayı hedeflemektedir.
- Finansal yönetim ve kontrolü güçlendirir. Finansal sayısallaştırma ve bulut dönüşümü yoluyla veri merkezileştirmeyi gerçekleştirir, yönetim için doğru, zamanında ve eksiksiz muhasebe bilgileri sağlar, iş operasyonuna derinden katılır ve operasyon yeteneğini geliştirmektedir.
- Gelecekteki gelişimi tahmin eder. Büyük veri düşüncesi, yapılandırılmamış ve parçalanmış verilerin büyük veri haline gelmesini teşvik eder; bu veri, veri ile kuruluş değeri arasındaki ilişkiyi analiz etmek için kullanılabilir, bu da kurumsal bilgi talep edenlerin doğru kararlar almasına yardımcı olur.
- Mevcut bilgi teknolojisine güvenerek muhasebe bilgileri tam zamanlı olarak toplanabilir, zaman ve mekân kısıtlamaları ortadan kaldırılabilir ve bu bilgilere gereksinim duyanlara iletilebilir. İşletme yöneticileri, çalışanlar ve hatta işletme dışında yer alan personeller, işteki farklı gereksinimlere göre gerekli muhasebe bilgilerini zamanında seçebilir ve kişiselleştirilmiş gerçek zamanlı muhasebe raporları oluşturulabilmektedir. Bunlara ek olarak verilerin dinamik yansımaları gerçekleştirilebilir ve gerçek zamanlı sorgulamayı da karşılayabilmektedir.
- Yapay zekâ platformuna dayanan akıllı finansal araçlar, tekrarlanan derin öğrenme ve veri madenciliği yoluyla, işleme, analiz, tahmin ve karar vermenin mantıksal sürecini anlar. Kurumsal yönetim kararlarının tahmin, süreç, iç kontrol ve süreç sonrası analizi için temel sağlamak amacıyla, işletmelerin

finansal verilerini ve makroekonomik verilerini gerçek zamanlı ve otomatik olarak toplar, izler ve analiz etmektedir. Gelecekte akıllı muhasebe, finansal robotların rolünü tam olarak oynayacaktır. Finansal robotlar, orijinal analiz modelini işletmenin özel gereksinimlerine göre kendi kendine değiştirecek ve işletmelere daha iyi finansal hizmetler ve çok boyutlu karar desteği sağlamak için finansal tahmin, yönetim ve karar verme için finansal personeli taklit edecektir.

- Bilgisayar biliminin bir dalı olarak yapay zekâ, insanın akıllı faaliyetlerinin sistemini incelemeye ve belirli akıllı davranışlarla yapay sistemler oluşturmaktadır. Akıllı finansal platformun kurulması, muhasebe bilgisi ile yapay zekânın bir araya gelmesi ve çeşitli veri akışlarının entegrasyonuna dayalı uzman sistemin kurulmasıdır. Karmaşık analiz ve karar verme sorunlarıyla başa çıkmak için insanların yerini alır, muhasebe personelinin büyük ölçüde özgürleştirir ve kurumsal operasyon verimliliğini artırır. Akıllı finansal platform, akıllı muhasebenin gelecekteki trendi için vizyonumuz ve geleceğin akıllı çağında toplumun fırsatlarına ve zorluklarına cevap verebilecek yepyeni bir platformdur.

KAYNAKLAR

- Hiçşmaz; Mazhar 1970 Muhasebenin Teorisi ve Teknik Yapısı; AİTİA Yayını
- F. Sürmeli vd., 1997, “Muhasebe Eğitimi Sempozyumları (1979-1997) ISBN:975-492-750-2, TC Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
- J. Gusc, P Bosma, vd 2022 “The Big Data, Artificial Intelligence, and Blockchain in TrueCost Accounting for Energy Transition in Europe” *Energies* 2022, 15, 1089. <https://doi.org/10.3390/en15031089>
- T Chen, X You 2022 “Construction of Conceptual Framework of Intelligent Accounting Under the Condition of New Generation Information Technology” *Advances in Economics, Business and Management Research*, volume 648, Published by Atlantis Press International B.V.
- OECD. (2020[2]). *Education at a glance 2020: OECD indicators*. Paris: OECD Publishing. <https://www.oecd.org/education/education-at-a-glance/>
- OECD. (2020[1]). *Back to the Future of Education: Four OECD Scenarios for Schooling*. OECD Publishing, Paris, https://www.oecd-ilibrary.org/education/back-to-the-future-s-of-education_178ef527-en.
- TEDMEM. (2020). COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri (TEDMEM Analiz Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları. <https://tedmem.org/yayin/covid-19-surecinde-egitim-uzaktan-ogrenme-sorunlar-cozum-onerileri> adresinden erişildi.
- UNESCO. (2020). COVID-19 educational disruption and response. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> adresinden 8 Ekim 2020 tarihinde erişildi.
- Salman Khan 2012 “The One World Schoolhouse: Education Reimagined” <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php> (üniversite programlarına erişim)
- Tosunoğlu ve Cengiz 2020, Türkiye’de Muhasebe Eğitimi: Lisans Müfredatının İncelenmesi Ve Gelişmeler Kapsamında Değerlendirilmesi *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBPIR)* 2020, 6(2), 194 – 214
- AICPA “Board on Standards for Programs and Schools of Professional Accounting” *The Journal of Accountancy*; 1977, s.114-117
- Ö. Lalik, S. Uslu ve K. Büyükmirza “3. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu” “Etkili Muhasebe Eğitimi İçin Bir Öneri MUHASEBE FAKÜLTESİ” 1981 Muhasebe Fakültesi konulu bildiri s.9-10)
- Can, A. V. ve Demirci, Ş. D., (2016), “Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 2 Muhasebe Eğitim Programlarının İçeriğine Uyum. Sakarya Üniversitesi Örneği”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, s. 319 -338.
- Gökçen, G., Ataman, B., Cebeci, Y. ve Cavlak, H., (2015), “Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinin Lisans Programlarındaki Muhasebe Standartları Eğitimi Üzerine Bir Araştırma”, *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11 (44), s. 121 - 145.
- Kara, S., Tuna, M. ve Hitay, K., (2016), “Üniversitelerde Uluslararası Muhasebe Standartları Eğitimi ve Balıkesir Üniversitesi’nde Bir Araştırma”, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 8(1), s. 159-174.
- Büşra Tosunoğlu – Selim Cengiz Karaca, N., Sürmeli, D. ve Hocoğlu, E. S., (2016), “Türkiye’de Lisans Düzeyinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebe Alanında Yaşanan Gelişmeler Işığında Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi (ICAFR 16 Özel Sayı)*, s. 270 - 281.
- Terzi, S., Şen, İ. K., ve Solak, B., (2013), “Bologna Sürecinin Muhasebe Eğitimine Etkisi; Üniversitelerin İşletme Bölümlerinin Ders Programları Üzerine Bir İnceleme”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 59, s. 83-100. https://www.washington.edu/students/crscat/?utm_source=whitebar&utm_medium=click&utm_campaign=academics&utm_term=coursedescriptions
- https://kpe.calendar.utoronto.ca/searchcourses?course_keyword=management&field_section=All&field_course_category
- <https://search.nyu.edu/s/search.html?query=course+discription&collection=nyu-all-meta-v02>
- <https://www.uchicago.edu/education-and-research>
- <https://ssw.umich.edu/courses/descriptions>
- <https://www.birmingham.ac.uk/postgraduate/courses/taught/chemical-engineering/module/industrial-project/advanced-planning-financial-management.aspx>

EKLER**EK 1: ÇEŞİTLİ ÜNİVERSİTELERDE KULLANILAN MUHASEBE KİTAPLARINDAN ÖRNEKLER (1941-1990)**

GENEL MUHASEBE VE ŞİRKETLER MUHASEBESİ			
YAZAR	YILI	YAYIN ADI VE	YAYINEVİ
Cevat YÜCESOY	1941	Muhasebe Dersleri	
Alfred ISAAC	1941	Muhasebe Nazariyesi	İstanbul Üniversitesi
Osman Fikret ARKUN	1944	Muhasebe Teorisi ve Pratiği	İstanbul
H. KARAÇİVİ	1947	Merkeziyet Sistemi ve İhtisas Muhasebeleri	
Jale SİHAY	1956	Ticari Bilgiler ve Muhasebe	İsmail Akgün Matbaası
Mazhar HİÇŞAŞMAZ	1957	Ticari Muhasebe Problemleri	Ankara
İsmail ÖZASLAN	1962	Genel Muhasebe Esasları	
Muzaffer EGESOY	1962	Bilanço	Ajans Türk Matbaası Ankara
Mustafa A. Aysan	1963	Ticaret, Sanayi ve Madencilik Alanlarında Çalışan Kamu İktisadi Teşebbüsleri İçin Muhasebe Teklif ve Tavsiyeleri	İşletme İktisadı Enstitüsü
William A. Paton ve Robert L. Dixon Çeviren: Mustafa A. Aysan	1964	Muhasebenin Temelleri	İşletme İktisadı Enstitüsü
Kullervo LOUCH Çeviren: Asil GEZEN	1966	İdari Muhasebe ve Kontrol: Seçilmiş Bahisler	İzmir
Cevat YÜCESOY	1966	Ticaret Şirketleri ve Muhasebesi	
Kemal TUNCATAY	1967	Muhasebe Prensipleri ve Tatbikatı	Sevinç Matbaası
Nevzat ESER	1967	Muhasebede Defter Tutma Sistemleri	
D.P.T.	1968	Tekdüzen Hesap Planı ve Açıklamaları	
Cevat YÜCESOY	1968	Bilanço Tahlilleri	Çağlayan Kitabevi
Jale SİHAY	1968	Şirketler Muhasebesine Ait problem ve Çözümleri	Ankara
Tuğrul TÜFEKÇİOĞLU	1969	Muhasebe Problemleri	
Sabahattin ÖZSARAÇ	1969	Envanter Bilanço ve Gelir Tablosu	Ankara
Mazhar HİÇŞAŞMAZ	1970	Tarihsel Gelişi İçerisinde Muhasebenin Teorisi ve Teknik Yapısı	
Mehmet Ali CANOĞLU	1970	Muhasebe Problemleri ve Çözümleri	Hesap Uzman Kurulu Yayınları
Cevat YÜCESOY	1970	Envanter ve Bilanço	Çağlayan Kitabevi
Jale SİHAY	1971	Genel Muhasebe, Ticari Bilgiler, Bilgilerin Temel Prensipleri Ve Uygulamalar	
Teoman YAYIN	1971	Ticaret Muhasebesinin Genel Esasları	
Sabahattin SERTOĞLU	1971	Muhasebe Cilt.1.2.	Ankara
Özgül CEMALCILAR	1972	Genel Muhasebe Teknik İlkeler ve Uygulama	E.İ.İ.T.A. Yayınları
Kenan ERKURAL	1972	Muhasebe Prensipler ve Uygulama	İstanbul
Mehmet YAZICI, Ahmet Hayri DURMUŞ	1973	Muhasebe Kuramları ve Uygulamaları	İstanbul
Jale SİHAY Orhan SEVİLENGÜL	1974	Çözümlü Genel Muhasebe Problemleri	A.İ.T.İ.A. Yayınları
Özgül CEMALCILAR	1975	Genel Muhasebe Teori ve Uygulama	Başnur Matbaası

Sabahattin SERTOĞLU	1977	Envanter Uygulamaları ve Muhasebe Raporlarının Yorumu	Ankara
İsmail ÖZASLAN	1978	Muhasebe	İstanbul
Cengiz ERDAMAR	1982	Muhasebe Bilgileri ve İşletme Kararları Teori ve Uygulamalar	Ekonomi ve bilimsel Yayınlar
Özcan ÖZAL, Oya YILDIRIM, Nergis TEK	1984	Muhasebe	İzmir
Ömer LALİK	1985	Şirketler Muhasebesi	Bilim Yayınları
H. Kamil BÜYÜKMİRZA	1985	Çok Ortaklı Şirketler için SPK Sistemine Uygun El Kitabı	
Latif ÇAKICI	1986	Şirket Muhasebesi problemleri, Örnek Çözümlerle	Siyasal bilgiler Fakültesi Yayınları
Ömer LALİK	1986	Envanter	Ankara
Nalan AKDOĞAN Hamdi AYDIN	1987	Muhasebe Teorileri	Ankara
Feridun ÖZGÜR	1977	Muhasebe İlkeleri	İstanbul
Remzi ÖRTEN	1987	Muhasebe Organizasyonu Cilt.1.2.3.	Ankara
Semih Hüseyin TOKAY Halim ERGEN Sedat ÜNALAN Nevzat TARLAN Zeki YANIK	1988	Genel Muhasebe	
Doç.Dr.Fahir BİLGİNOĞLU	1988	Muhasebe Organizasyonu	İstanbul
Prof.Dr.Erhan KOTAR	1990	Genel Muhasebe Temel İlkeler	Bursa ekin Kitabevi
Prof.Dr. Mehmet YAZICI	1990	Muhasebe Tümlemleri ve Örgütlenmesi	İstanbul
Nalan AKDOĞAN Orhan SEVİLENGÜL	1993	MSUGT’ne göre Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması(1.Baskı)	Gazi Kitabevi
Yılmaz BENLİGİRAY Davut AYDIN	1993	Şirketler Muhasebesi	Eskişehir
Adem ÇUBUK	1984	Şirketler Muhasebesi	Bursa
Osman Fikret ARKUN	1976	Muhasebe Organizasyon ve Sistemleri	İstanbul
FİNANSAL TABLOLAR, MALİ ANALİZ VE ENFLASYON MUHASEBESİ			
Cumhur FERMAN	1954	Fiyat Hareketlerinin Muhasebe Prensipleri Üzerine Tesiri ve Bilanço Tespiti	Siyasal bilgiler Fakültesi Yayınları
Cumhur FERMAN	1958	İşletme Bütçeleri ve Muhasebenin Modernleştirilmesi	
Rasim SAYDAR	1961	Ticari ve Mali Bilançolar	İstanbul Sermet Matbaası
Kamil ÖZBAYRAK	1966	Bilanço İnceleme Analizleri	İ.İ.B.Akademisi Yayınları
Yüksel KOÇYALKIN	1967	Mali Analiz Teknikleri	Ankara Üniversitesi Basımevi
Mazhar HİÇŞAŞMAZ	1968	Bilanço Analiz Tekniği	Sevinç Matbaası
Nuri UMAN	1968	Fiyat Hareketlerinin İşletmeler Üzerine Etkisi ve Yeniden Değerleme	Siyasal bilgiler Fakültesi Yayınları
İktisadi Devlet Teşekkülleri	1968	Rapor Sistemi,	
Atilla GÖNENLİ	1968	Firmalarda Yatırım Kararları	İstanbul
Özgül CEMALCILAR	1969	Fonların Kaynakları ve Uygulamaları Tablosu ile Para Akışı Analizleri	Eskişehir İ.İ.T.İ.A. Yayınları
Latif ÇAKICI	1975	Sanayi İşletmelerinde Kara Geçiş Analizleri	
Alpaslan PEKER	1975	Enflasyon Dönemlerinde Stok Değerleme Yöntemleri ve LİFO	İstanbul

Mustafa A.AYSAN	1976	Finansal Tablolar Analizi ve Diğer Muhasebe Konuları	İstanbul
Mustafa A.AYSAN	1979	Sıfır Tabanlı Bütçeleme	Formül matbaası
Özti AKGÜÇ	1979	Finansal Yönetim	İstanbul
Nuri UMAN	1979	Enflasyon Muhasebesi	İstanbul
Nalan AKDOĞAN	1980	Enflasyon Muhasebesi	Ankara
Mehmet SAYARI	1981	Enflasyonda Gerçek Satış Karının Saptanması	İstanbul
Nalan AKDOĞAN Nejat TENKER	1982	Finansal Tablolar ve Analizi	Ankara
Nuri UMAN	1983	Yeniden Değerleme-Teori Uygulama	İstanbul
Atilla GÖNENLİ	1985	İşletmelerde finansal Yönetim	İstanbul
Yüksel KOÇYALKIN	1988	İşletmelerde Mali Analiz Teknikleri	
Cengiz EROL	1991	Nakit Akım yaklaşım Yöntemiyle kredi Değerlendirmesi, Mali Tablolar Analizi	Ankara
MALİYET VE YÖNETİM MUHASEBESİ			
İlhan CEMALCILAR	1965	İşletme Bütçeleri	
Cevat YÜCESOY	1965	Maliyet Muhasebesi Prensipler ve Tatbikatı	İst. İkt. ve Tic. İl. Akd. Tal. Neş
Nuri UMAN	1966	Bir Sanayi İşletmesinin Maliyetleri Üzerine İnceleme	Ankara Sevinç Matbaası
Nasuhi BURSAL	1968	Maliyet Muhasebesi	
Seza REİSOĞLU	1968	Hizmet Akdi maliyeti Unsurları ve Hükümleri	Ankara Hukuk Fakültesi Yayını
Alpaslan PEKER	1969	Firma Yatırım Planlaması	İstanbul
Nevzat ESER	1970	Muhasebe Hesaplama usulleri ve Muhasebesi	İstanbul
Mazhar HİÇŞAŞMAZ	1971	Yönetim Muhasebesi İlkeleri ve Uygulama Esasları	TİSA Matbaacılık
Mazhar HİÇŞAŞMAZ	1972	Maliyet Muhasebesine Giriş	Ankara
Salih ÖZEN	1972	İşletmelerde Maloluş Giderleri Analizi	Ankara
Tuğrul TÜFEKÇİOĞLU Feridun ÖZGÜR	1973	Maliyet Muhasebesi Standart Maliyet Muhasebesi	İstanbul
Yüksel KOÇYALKIN	1974	Sanayi işletmelerinde Standart Maliyetler	Ankara Üniversitesi Yayını
H.Kamil BÜYÜKMİRZA	1974	Standart maliyet Sapmaları ve Yönetim Açısından Analizi	Ankara A.İ.T.İ.A. Yayınları
Morton BAKER, Lyle JACOPSEN Çeviren: Sadık BAKLACIOĞLU	1974	Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi	Ankara
Prof. Dr. Mustafa A. Aysan	1974	Maliyetler ve İşletme Kararları	İstanbul
W. Van BRUINSEN Çeviren: Tuğrul TÜFEKÇİOĞLU,	1976	Tarihi maliyet Dışında Diğer Muhasebe Esasları	E.İ.İ.T.İ.A. Yayını
Yüksel KOÇYALKIN	1977	Yönetim Aracı Olarak İşletme Bütçeleri	
İbrahim özer ERTUNA	1977	Maliyet Muhasebesi	İstanbul
Fikrel ÖCAL	1978	Maliyet Muhasebesi Temel Bilgileri	İstanbul
Mehmet URAGUN	1978	İşletme(Maliyet) Muhasebesi	Ankara
Alpaslan PEKER	1978	Yönetim Muhasebesi Genel esasları Cilt.1	İstanbul
Zeyyad HATİPOĞLU Cudi TUNCER	1979	Maliyet ve Yönetim Muhasebesi	İstanbul
Alpaslan PEKER	1979	Yönetim Muhasebesi, Yatırım Planlaması-Bütçeleme	İstanbul
Alpaslan PEKER	1979	Yürütme ve Denetim Kararlarında Muhasebe Verilerinden yararlanma Olanak ve Teknikleri	İstanbul

Nasuhi BURSAL	1980	Maliyet Muhasebesi İlkeler ve Uygulamaları	
Rafet GÖK	1981	Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi	Muğla
Nalan AKDOĞAN	1982	Pazarlama maliyetleri ve Muhasebesi	Ankara A.İ.Tİ.A. Yayınları
Selçuk USLU	1982	Gider Kontrolüne Yardımcı Araç Olarak Sorumluluk Muhasebesi	Ankara
Halis ERTÜRK	1982	Maliyet Muhasebesine Giriş	Bursa
Rıfat ÜSTÜN	1984	Maliyet Muhasebesi	Eskişehir
H. Kamil BÜYÜKMİRZA	1985	Yönetim Muhasebesi	Gazi Kitabevi
Selçuk USLU	1985	Maliyet Muhasebesi	Ankara
Rıfat ÜSTÜN	1985	Yönetim Muhasebesi	Eskişehir
Alpaslan PEKER	1988	Modern Yönetim Muhasebesi(4.Baskı)	İstanbul
Ali Sait SEVGİNER	1988	Yönetim Muhasebesi	İstanbul
Yüksel KOÇ YALKIN	1988	Kamu İktisadi teşebbüsleri Esnek Bütçeli Standart maliyet Sistemi Elkitabı	Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları
Osman ALTUĞ	1989	Maliyet Muhasebesi	İstanbul
H. Kamil BÜYÜKMİRZA	1990	TMS VE SPK Sistemlerinde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları	Ankara A.İ.Tİ.A. Yayınları
Selçuk USLU	1991	Planlama ve Kontrol Açısından Maliyet Muhasebesi	Ankara
Süleyman YÜKÇÜ	1992	Maliyet Muhasebesi	İzmir
DENETİM			
Mazhar HİÇŞAŞMAZ	1967	Revizyon ve Murakabe	Büroteks
Mazhar HİÇŞAŞMAZ	1974	İşletme Hesaplarının İncelenmesi Revizyon ve Kontrol	TİSA Matbaacılık
Kamuran PEKİNER	1977	İşletme Denetimi	İstanbul
Ferruh ÇÖMLEKÇİ	1978	Muhasebe Denetimi	Eskişehir
Hasan GÜRBÜZ	1982	Muhasebe Denetimi Genel Esasları	İstanbul
Mustafa A. Aysan	1971	Muhasebede Denetleme İlkeleri ve Türkiye’deki Uygulamalar	İstanbul
Mustafa A. Aysan	2007	Kurumsal Yönetim ve Risk	İstanbul
Nejat BOZKURT	1985	Muhasebe Denetiminde Parasal Birim Örnekleme Yöntemi ve Bir Uygulama	Marmara Üni. yayınları
Osman Fikret ARKUN	1975	İşletmelerde Muhasebe Denetimi	İstanbul
İHTİSAS MUHASEBELERİ-BANKA, SİGORTA VE DİĞERLERİ			
Cumhur FERMAN	1960	Banka İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi ve İşletme Bütçeleri	Ankara
Hikmet KÜNEY	1963	Banka Tekniği	A.B.T.H.Araştırma Enstitüsü Yayını
Mübin DİKEL	1970	Banka Muhasebesi Genel Prensipleri	A.B.T.H.Araştırma Enstitüsü Yayını
Alfred ISAAC	1948	Cilt.1.Sigorta İşletmesi, Cilt.2.Sigorta Muhasebesi	
İlker AKAT	1965	Türkiye’de Teknik ve Ekonomik Veçheleri ile Reasürans	
Fırat ÖZKAN	1965	Sigorta Akdinin İnikadında İhbar Mükellefiyeti	
Cevat YÜCESOY	1966	Sigorta İşletmelerinde Muhasebe	
Ekme EDGÜ	1969	Sigorta Prensipleri	
Hasan DOĞAN	1972	Sigorta Muhasebesi Ders Notları	Kemal Matbaası
Sedat SAĞLAM	1976	Sigorta Muhasebesi	

M. Ali AKTUĞLU	1984	İhtisas Muhasebeleri	İzmir
Ali ARAS	1988	Tarım Muhasebesi	İstanbul
Yurdakul ÇALDAĞ	1979	Sigorta İşletmeleri ve Muhasebesinin İncelenmesi	A.İ.T.İ.A. Yayınları
Hasan DOĞAN	1975	Çiftçinin Gelir Vergisi ve Tarım İşletmelerinde Muhasebe	Adana
Cengiz ERDAMAR	1985	Tarım İşletmelerinde Muhasebe Düzeni	İstanbul
Kamuran PEKİNER	1981	Sigorta işletmeciliği Prensipleri-Hesap Bünyesi	Formül Matbaası
Mehmet SAYARI	1983	Yapı İşlerinde Muhasebe Düzeni	Ankara
Metin TALİM	1973	Ege Bölgesi Gediz havzasında Bazı Önemli Tarımsal ürünlerde Maliyetler	İzmir
Saim AYBAR	1968	Bankalarda Kambiyo İşlemleri Muhasebesi	Ankara
Murtaza KÖLEMEZLİ	1983	Banka Muhasebesi	İzmir
Fikri PALA	1988	Banka Muhasebesi ve Maliyet Sistemi	Bursa
Faruk TARKAN	1959	Banka Muhasebesi	Ankara
Cevat YÜCESOY	1967	Turizm Otel İşletmeleri ve Muhasebesi	Çağlayan Kitabevi